

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim 20.07.2027

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş, 20 Şubat 2023 tarihinde ise Hatay merkezli meydana gelen depremler; etkilediği coğrafi alan, yol açtığı can kayıpları, yıkımın boyutu ve ekonomik sonuçları itibarıyla ülke tarihimizin en büyük afetlerinden biri olarak kayıtlara geçmiştir. Yaklaşık 120 bin kilometrekarelik bir alanda 14 milyondan fazla insanı doğrudan etkileyen depremler, on binlerce can kaybına ve yaralanmaya, yüz binlerce yapının ağır hasar görmesine veya yıkılmasına neden olurken, Türkiye ekonomisi üzerinde de çok büyük ölçekte bir maliyet oluşturmıştır.

TSKB (Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.) tarafından süreç takip edilmiş ve düzenli aralıklarla konuya ilişkin çeşitli raporlar yayımlanmıştır. TSKB Temmuz 2026 tarihinde Afet Serisi/No:7 çalışmasıyla "Afet Sonrası Toparlanmanın Yeni Eşiği Yer Değiştirme Perspektifinden Deprem Bölgesi Raporu" yayımlanmıştır.

Rapor, bölgenin deprem öncesi üretim kapasitesini ne ölçüde yeniden yakalayabildiği değil, bu kapasiteyi dönüştürerek daha yüksek katma değerli bir üretim yapısına çevrilip çevrilemeyeceği sorusuna cevap aramaktadır.

Söz konusu Rapor'da aşağıdaki tespit ve tavsiyelere yer verilmektedir;

"Bu soru, yer değiştirme (relokasyon) konusunu deprem bölgesi açısından daha görünür hale getiriyor. Çünkü bölgenin daha yüksek katma değerli bir üretim yapısına geçebilmesi, mevcut üretim kapasitesini korumasının ötesinde yeni yatırımların bölgeye yönelmesine de bağlıdır. Türkiye'nin yeni teşvik sistemi de sanayi yatırımlarının coğrafi olarak yeniden konumlanmasını destekleyerek bu süreci politika düzeyinde teşvik ediyor. Ancak yer değiştirme, finansal desteklerle şekillenen bir süreçten ibaret değildir. Üretim ekosistemi, beşerî sermaye, eğitim altyapısı ve yaşam koşulları da bu kararların kalıcılığı bakımından belirleyici rol oynuyor (Akyıldız, 2025).

Bu unsurlar deprem bölgesi açısından özellikle beşerî sermaye başlığını öne çıkarıyor. Deprem sonrasında yaşanan göç hareketleri, eğitim süreçlerinde yaşanan kesintiler ve gündelik yaşam koşullarındaki değişim, bölgenin nitelikli iş gücü kapasitesini doğrudan etkileyen hususlardır. Mevcut yatırımların büyüme kapasitesi ile yeni yatırımlar için gerekli üretim zemininin niteliği de bu kapasiteyle yakından ilişkilidir. Özellikle yüksek katma değerli üretimde teknik bilgi birikimi, uzmanlaşmış iş gücü ve bu iş gücünün gelişimini destekleyen eğitim olanakları, sosyal imkânlar ve kurumsal iş birlikleri daha belirleyici hale geliyor.

Bu rapor, deprem bölgesinin daha yüksek katma değerli üretime doğru yeniden yapılanması için insan faktörünün rolünü yer değiştirme perspektifinden anlamaya odaklanıyor. TSKB Ekonomik Araştırmalar ekibi olarak önceki yıllarda olduğu gibi bu yıl da deprem bölgesine bir

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 Faks: 0 (312) 420 24 76 E-Mail: cem.avsar@tbmm.gov.tr

Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

saha ziyareti gerçekleştirdik. Nisan 2026'da gerçekleştirdiğimiz Kahramanmaraş, Adıyaman, Şanlıurfa ve Hatay ziya retleri kapsamında iş dünyası temsilcileri, yerel kurumlar ve akademisyenlerle yaptığımız görüşmeler; yatırım kararlarının teşvikler ve üretim maliyetleri kadar insan kaynağının niteliği, eğitim olanakları, yaşam kalitesi ve sosyal çevre ile de doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koydu. Bununla birlikte, saha ziyaretleri insan kaynağına ilişkin mevcut kısıtların bazı aktörler tarafından yatırım sürecinin bir parçası olarak aşılmaya çalışıldığına da işaret ediyor. Kendi insan kaynağını yerinde yetiştirmeye ve yeni üretim ekosistemleri oluşturmaya yönelik bu girişimler, beşerî sermayenin yalnızca yatırım kararlarının ön koşulu değil, aynı zamanda yatırım süreci içinde geliştirilebilen bir kapasite olduğunu gösteren dikkat çekici örnekler sunuyor.

Bu bulgular ışığında, afet sonrasında kalıcı toparlanma için üç temel politika alanı öne çıkıyor: Birincisi, yeniden yapılanma politikalarının fiziksel altyapının yanı sıra yaşam altyapısına da odaklanması gerekiyor. Konut üretimi kadar eğitim, sağlık, sosyal hizmetler, kültürel alanlar ve gündelik yaşamı destekleyen kamusal altyapılar da geri dönüş ve bölgede kalma kararları açısından belirleyici hale geliyor.

İkincisi, bölgesel kalkınma politikalarının insan kaynağının yerelde güçlendirilmesini daha stratejik bir şekilde ele alması önem taşıyor. Mesleki eğitim, firma içi öğrenme mekanizmaları, üniversite sanayi iş birlikleri ve kurumsal bilgi aktarımını destekleyen modeller, afet sonrası üretim kapasitesinin devamlılığı açısından kritik öneme sahip.

Üçüncüsü, yeni yatırımların bölgesel ekosistem yaratma kapasitesinin daha güçlü bir biçimde gözetilmesi gerekiyor. Tekil yatırım kararlarının ötesinde, yatırımların tedarik zincirleri, yan sanayi bağlantıları, bilgi yayılımı, yerel beceri dönüşümü ve üretimi destekleyen hizmetlerin gelişimi üzerindeki etkilerine odaklanmak, bölgenin uzun vadeli rekabet gücünü artırabilir.

Afet sonrası toparlanma, kaybedilenin yerine konmasının ötesinde bölgenin gelecekte nasıl bir ekonomik ve toplumsal yapı üzerine inşa edileceğine ilişkin stratejik bir tercih alanı sunuyor. Bu tercihlerin başarısı ise büyük ölçüde fiziksel yeniden inşa ile sosyal ve beşerî kapasite inşasının ne ölçüde birlikte ele alınabildiğine bağlı olacak.

TSKB Ekonomik Araştırmalar olarak afet serimiz boyunca vurguladığımız temel nokta da bu: Afetlerin etkileri yalnızca yıkım anıyla sınırlı değil; toparlanmanın niteliği, kalkınmanın yönünü uzun yıllar boyunca şekillendirmeye devam ediyor. Bu nedenle afet sonrası dönem, yalnızca kayıpların telafi edildiği bir yeniden inşa süreci olarak değil; bölgenin gelecekteki üretim yapısının, yaşam kalitesinin ve insan kaynağı kapasitesinin yeniden şekillendirildiği bir kalkınma dönemi olarak ele alınmalıdır. Afet sonrası kalkınma politikaları sadece bugünün ihtiyaçlarına değil geleceğin üretim ve yaşam kapasitesine de odaklanmalıdır.”

Bu bağlamda;

1. Raporda vurgulanan; “Afetlerin etkileri yalnızca yıkım anıyla sınırlı değil; toparlanmanın niteliği, kalkınmanın yönünü uzun yıllar boyunca şekillendirmeye devam ediyor. Bu nedenle afet sonrası dönem, yalnızca kayıpların telafi edildiği bir yeniden inşa süreci olarak değil; bölgenin gelecekteki üretim yapısının, yaşam kalitesinin ve insan kaynağı kapasitesinin yeniden şekillendirildiği bir kalkınma dönemi olarak ele alınmalıdır. Afet sonrası kalkınma politikaları sadece bugünün ihtiyaçlarına değil geleceğin üretim ve yaşam kapasitesine de odaklanmalıdır.”, şeklindeki tespit

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 **Faks:** 0 (312) 420 24 76 **E-Mail:** cem.avsar@tbmm.gov.tr

Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

47600

dikkate alınarak diğer paydaş kurumların iş birliğinde ortak bir ‘kalkınma planı’ hazırlanmasına ilişkin bir çalışmanız var mıdır? Bu husustaki yaklaşımınız nedir?

2. Raporda yer verilen ‘Bölge bir bütün olarak, deprem sonrasında kaybettiği insan kaynağını geri kazanmalı.’ önerisi ve çözüm noktasında sunduğu, bunun çözümü elbette bölgedeki ‘çeken faktörleri’ -İş olanakları, yağmurda taşmayan yollar, afet dayanıklı ofis ve sosyal tesisler, planlı yeşil alanlar, sanatsal etkinliklerin erişilebilir ve yaygın olması, öğretmen sayısı, derslik sayısı, eğitim kalitesi açısından yeterli kamu eğitim alt yapısı, onarıcı tarım uygulamaları, karbon borsaları ile entegre bir tarım yaklaşımı, hizmet ihracatını da destekleyecek şekilde kurgulanan yüksek teknolojiye yatırım...- iyileştirmek olduğu belirtilmiştir. Bu hususta diğer paydaş kurumlarla ortak bir eylem planı hazırlamaya ilişkin bir çalışmanız var mıdır? Bu konudaki yaklaşımınız nedir?
3. Raporda ‘Sadece fiziki altyapıyı değil sosyal sermayeyi de ayağa kaldırmak’, vurgusuyla ‘istihdam yapısının iyileşmesi, bölgenin deprem öncesi kuvvetli olduğu yönleriyle kalmamasını, üstüne yeni nitelikler, yatırımlar, sektörler eklemesi gerektiği’ yönündeki tespit ve önerisine ilişkin diğer paydaş kurumların iş birliğinde ne tür çalışmalar planlanmaktadır?
4. “Toparlanmanın kalıcı hale gelmesi, insanların yalnızca güvenli konutlara değil; aidiyet hissedebilecekleri, sosyal ilişkilerini sürdürebilecekleri ve geleceklerini bölgede kurabilecekleri yaşam alanlarına erişebilmesine de bağlı olacaktır.”, şeklinde raporda yer verilen tespite ilişkin yaklaşımınız nedir? Bu hususta ne tür çalışmalar yapılmaktadır?
5. Raporun bulguları kapsamında toparlanmanın yalnızca fiziksel yeniden inşa ile ölçülemeyeceğini, üretim ve istihdam göstergeleri ile ihracat verilerinin bölgenin Türkiye ekonomisi içindeki göreceli ağırlığının henüz tam olarak geri kazanılmadığına işaret etmektedir. Bu çerçevede, üretim, istihdam ve ihracat noktasında bölgeye özel bir çalışma bulunmakta mıdır? Bu husustaki yol haritası nedir?
6. Rapor, afet sonrası toparlanmanın yeni eşiğini, yeniden inşa edilen fiziksel sermayenin kalıcı ekonomik değere dönüşmesini sağlayacak insan kaynağı, sosyal bağlar ve yaşam koşullarının yeniden ve daha iyi üretilebilmesi olarak tarif etmektedir. Bu çerçevede bölgede yatırım kararlarının yalnızca finansman ve teşvik mekanizmalarıyla değil; nitelikli iş gücüne erişim, yaşam kalitesi, eğitim altyapısı ve sosyal çevrenin niteliğiyle birlikte şekillendiğini gerçeği bağlamında diğer paydaş kurumlarla bu hususta ne tür çalışmalar yapılmaktadır?
7. Bulgular ışığında, kalıcı toparlanma için; yeniden yapılanma politikalarının fiziksel altyapının yanı sıra yaşam altyapısına da odaklanması gerektiği; Konut üretimi kadar eğitim, sağlık, sosyal hizmetler, kültürel alanlar ve gündelik yaşamı destekleyen kamusal altyapılar da geri dönüş ve bölgede kalma kararları açısından belirleyici hale geldiği tespitine karşı bölgede yeterli altyapı ve tesis bulunmakta mıdır? Bu çerçevede ne tür faaliyetler yürütülmektedir? Altyapı yeterli ve gerekli düzeyde midir?

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 **Faks:** 0 (312) 420 24 76 **E-Mail:** cem.avsar@tbmm.gov.tr

Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA

47600

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

8. “Afet sonrası toparlanma, kaybedilenin yerine konmasının ötesinde bölgenin gelecekte nasıl bir ekonomik ve toplumsal yapı üzerine inşa edileceğine ilişkin stratejik bir tercih alanı sunuyor. Bu tercihlerin başarısı ise büyük ölçüde fiziksel yeniden inşa ile sosyal ve beşerî kapasite inşasının ne ölçüde birlikte ele alınabildiğine bağlı olacaktır.”, şeklindeki önermeye karşı fiziksel inşanın yanında sosyal ve beşerî kapasitenin inşası ne ölçüde tamamlanmıştır? Bu hususta diğer paydaş kurumlarla ne tür ortak çalışmalar yapılmaktadır?

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 **Faks:** 0 (312) 420 24 76 **E-Mail:** cem.avsar@tbmm.gov.tr
Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA